

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Riva Szápáry, Adria-palota.
Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy hónapra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér.

Világ folyása.

Fiume, szept. 26.

A keletdissiai harcstéren nevezetes nap volt szeptember 23-ika. Mióta a két ellenséges hadsereg szemben áll ott egymással, ez volt az első nap, hogy az egész hadvonalon — legalább *Kuropatkinnak* a czárhoz intézett jelentése szerint — nem volt semmiféle csatározás. A japánok, úgy látszik, hosszabb pihenőt akarnak tartani, mielőtt döntő támadásra indulnak az oroszok ellen. A nagy csatára tehát alkalmasint még várunk kell egy darabig. A nagy hideg és a beállott esőzés különben is nagyon megnehezíti a hadműveleteket. Mig azonban Mandzsuriában aránylag csöndes a harcstér, azalatt Port-Artur körül a japánok kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek a vár elfoglalására. Napról-napra gyilkos bombázóport zúdítanak a várra és szakadatlanul rohamokat intéznek az erődítvények ellen. Hogy erőfeszítéseik minő eredménnyel járnak, arról csak igen zavaros és ellentmondó hírek érkeznek, úgy hogy teljes lehetetlen az ott történetekről tiszta képet alkotni. Azt maguk a japánok is bevallják, hogy roppant veszteségeik vannak. *Tokióból* érkezett távirat szerint a port-arturi események dolgában az intéző körök csak úgy titkolódnak, mint eddig, de *iszonyu vérontásról* beszélnek. Az ostromló hadseregnek egy tisztje, aki Tokióba érkezett, a japánok veszteségét a vár

körül *harmincezer halottra és sebesültra* becsüli. Az oroszok egy helyen hevenyészett földműveket építettek, amelyeket a japánok új erődítvénynek néztek és rohamot intéztek ellene. A rohamnál aztán *felrobbantak az oroszok rejtett aknáit és egy egész japán ezredet teljesen megsemmisítettek*. Az oroszok az erődítvényeket sok helyen aczélemezzel fődik.

Oroszországban az ultrakonzervatív *Mes-cerszkij* herceg nagy feltűnést keltő cikksorozatában hadat indított az orosz bürokratizmus és centralizmus, tehát a *mai kormányzati irány ellen*. E miatt a konzervatív és részben a szabadelvű orosz sajtó is megtámadta, mire az agg herceg most így felel: „Amit irok, azt kötelességem teljes tudatában írom, mert fenyegető veszedelmeket látok, amelyeket szükségesnek tartok jelezni. Én már sokkal közelebb állok a sirhoz, semhogy kedvem volna szavakkal játszani. Azért irok, mert fáj látnom, hogy a kormányzatban mindenütt rejtett mérényletek lappanganak a czár ama legszentebb föladata ellen, hogy *megszabadítsa Oroszországot a centralizmus és a bürokratizmus jármától*. Azt a *manifestumot*, amely másfél évvel ezelőtt jelent meg, haladéktalanul meg kell változtatni és *hosszá kell látni a helyi reformokhoz*, amelyek a helyi hatóságokat széleskörű önállósággal ruházzák föl és leteperik a centralizmus és bürokratizmus hidráját.”

A házikisasszony sorba járt a lányokhoz, egyikkel is, másikkal is volt titkos beszélgetni valója. Néhány ifju bankhivatalnok egy csomó arczképet fedezett föl, azon vihogott, azt kritizálta.

A mormogás, beszéd mind hangosabb lett, összevegyültek mind, a Lloyd-bálról és a lipótvárosi piknikéről beszéltek. Aztán amikor legélénkebb volt a hangulat, egy nagy, szőke lány hangosan elkiáltotta magát:

— De hát hol a huszár?

A házikisasszony mosolyogva nézett körül.
— A bátyám? — szolt s mindjárt felelt is: — Bizonyosan öltözik . . . Mama, hol van Artur?

— Künn a szobájában . . .

Az egyik fiatal ember kiment hozzá. Néhány pillanat múlva visszajött és el akarta mondani, hogy nagyban öltözködik a huszár, de már akkor más témáról beszéltek. Így hát csatlakozott egy csoporthoz, ahol Guy de Maupassantról folyt a társalgás.

Egy lány kérdezte:

— Elza, magának szabad Maupassant-ot olvasni?

— Igen . . .

Almodozva, alig figyelve a kérdésre, felelt Elza. Aztán a szék egy rojtjával babrálva tette hozzá:

— Nekem mindent szabad olvasni . . .

Már azok is letették a kalapjukat, akik legutoljára érkeztek és az ebédlőben osonnához terítettek. Akkor csöndesen kinyitott az ajtó és bejött a huszár.

— Szervusz Artur! — kiáltotta feléje egy

Németországban a tengerészeti hivatal félhivatalos közlönyei nagy buzgalommal czáfolgatják a francia tengerészeti miniszterium hivatalos organumának, a *Marine Francaise* című szakfolyóiratnak cikkét, amely *»A pánczélos-hajó csődje«* címmel az orosz-japán háboruban szerzett tapasztalatok alapján fejtegeti, hogy a nagy vérteshajók, az ugynevezett sorhajók, sőt a pánczéloshajók egyáltalában legalább is hasznavehetetlenek, ha ugyan nem éppenséggel károsak. Kiemeli a cikk, hogy az orosz-japán tengeri harcokban minden sikert a péczéltalan kis hajók vívtak ki. Ezzel szemben a németek azt állítják, hogy éppen ezeknek a tengeri harcoknak a tapasztalatai bizonyítják legjobban a sorhajók jelentőségét. A kis hajók sikerei lehetetlenek lettek volna, ha a nagy hajók nem biztosították volna nekik a mozgás és cselekvés kellő szabadságát. Rámutatnak továbbá arra is, hogy Franciaország az utóbbi időben nemcsak katonai, hanem pénzügyi tekintetéből is az ugynevezett *»kishajók«* szaporítására és haditengerészetének ebben az irányban való fejlesztésére fektette a főszűlyt és hogy a mostani tengerészeti miniszter különös barátja a tenger alatt járó csónakoknak és efféléknek. A *»pánczélos-hajó csődjéről«* tehát beszélni sem lehet. Az a mondas, amelyet *Gervais* francia tengernagynak tulajdonítanak, hogy nyílt harcban egy erős ember könnyen agyonver két gyöngét is,

kis könyvvezető és akkor fölfedezték a huszárt.

Ő előkelően mosolygott, leült egy puffra, az egyik lábát amugy huszárosan előre nyújtotta. Finom, vékony lakkosizma volt rajta, világoskék zsebkendője kikandikált a blúzából. Lovaglopálcáját is behozta, ok nélkül. A lányok nagyon nézték, mert ritka huszár volt. Nagy protekció kellett hozzá, hogy fölvegyék a huszárokhoz, mert ott sok a dzsentrigyerek és nagyon kevés az olyan, amilyen ő. Altalában az urak irigységgel néztek rá, mert ők legfőljebb a furvézerségig jutottak. Ez a fegyvernem, úgy látszott, mintha az ő számukra lett volna föntartva.

A huszár tovább mosolygott és simogatta rövidre vágott, gondosan fésült haját. Aztán egyet nyújtózott és mondta:

— Nem éppen nehéz a szolgálat, de sokat kell lumpolni . . .

A szőke lány ezt szellemesnek találta és kaczagva ismételte:

— Kell? Hallják, azt mondja, hogy kell.

A szomszédnője csendesesen jegyezte meg,
— Előkelő fiu az Artur.

Az Artur folytatta, az ujjain számlálva:

— Tegnapelőtt Brandéknál volt muri. Tegnap a jurista-bál . . .

Ez imponált a társaságnak. Ők nem szoktak a juristabálra járni.

— Ma megint elmegyünk . . .

— Hová?

— Előbb az orfeumba, azután fölnézünk a medikusbálba . . . csak egy perczre . . . az a Gosztonyi Gyurka nem hágy békében. Ő miatta lumpolok már harmadik éjjel . . .

„A TENGERPART” TÁRCZÁJA.

A huszár.

Irta: *Molnár Ferencs.*

I.

Öt óra felé járt az idő. A szalonban égett a villamos csillár és ezuttal lehúzták az aranyos butorokról a vászontakarót. Csupa rend és tisztaság volt minden; a mama meg a lány is néha megállott a nagy álló tükör előtt, egyet igazított a ruháján, aztán odább sétált a szobákban. Mindenütt akadt valami rakosgatni való. Egy apró, nagyszakállu kínai porcellánbaba háromszor is változtatta a helyét a sok apró figura közt.

Aztán csöngettek. Előbb két lány jött, aki rögtön elmondta, hogy a cseléd kísérte őket ide, de az Irén nem jöhetett, mert megjött délen a mamája és hogy a gazdag Steinerné tegnap Abbáziába utazott. A kalapját egyik sem akarta levenni.

— Majd később . . .

És úgy ültek ott az aranyos, selymes székeken, kalapban addig, amíg kellőleg meg nem látta mindenki a kalapot. Aztán többen is jöttek, egymásután szolt a csengő az előszobában. Künn vetkőzödték és bejöttek: a lányok kalapban, keztyűben, az urak feketében, frissen borotválva. Lassan megtelt a kis szalon, a levegő fűledtebb lett, valaki a zongorán próbálgatott egy keringőt. Kérték, hogy játszszék, amire elpirult és megesküdött, hogy társaságban nem szokott játszani.

mindaddig áll a haditengerészetre is, míg csak az angol és német szakértők is meg nem erősítik a pánczélos hajó hasznavehetetlenségéről mondott francia ítéletet. — Amint látszik tehát, ennek a megerősítésnek a lehetőségét a németek is nyílt kérdésnek tekintik és nem utasítják mereven vissza a francia felfogást. Ma még a sorhajókat a legtöbb haditengerészeti nagyrabecsüli. De hogy a hajóépítő technika rohamos fejlődése nem fogja-e megdönteni ezt a felfogást, azért a pánczélos tengeri kolosszusok legbuzgóbb hívei sem mernek szavazni.

— **A király Budapesten.** Bécsből jelentik, hogy a király október hónap 7-én érkezik Gödöllőre, ahonnan már a következő napon, 8-án Budapestre megy s magánkihallgatáson fogadja Tisza István gróf miniszterelnököt, aki megteszi a képviselőház őszi munkaprogramjára nézve az uralkodónak előterjesztéseit. Tizenhét év óta most történik először, hogy a király közvetlenül a nyári szünet után Budapestre jön s itt tanácskozik a kormányelnökkel az aktuális politikai kérdések felől.

— **A jövő évi költségvetés.** A minisztertanács szombaton több órai tanácskozás után elvégezte teendőit. Az 1905. évi állami költségvetés végleges megállapítását a legközelebbi minisztertanácsnak tartották fenn, amely a parlament megnyitása előtt fog összeülni. A költségvetést — mint már jeleztük — október hó közepe táján fogják a képviselőház elé terjeszteni.

— **A kivándorlók vizsgálja.** Az Egyesült-Államok kormánya újabban mindent elkövet a tömeges bevándorlás megnehezítésére. Egy newyorki távirat szerint intéző körökben most azon a terven gondolkodnak, hogy a jövő évtől kezdve minden bevándorlót vizsgáló letételekre kötelezzék és akit nem találnak elég műveltnak, azt nem bocsátják be Amerikába. Most már csak az a kérdés, milyen műveltségi fokot talál megfelelőnek Amerika ahhoz, hogy megnyissa a kikötőt.

A huga közbevágott:

— Hát a gróf Brády?

— No igen... a Brády Pista pláne! Azt mondta, ha ma el nem megyek, összevagdál!

A bankhivatalnokok már mind tátott szájjal hallgatták, elkápráztatta a szemüket ez a sok dzsentri-ismeretség. Artur karriert fog csinálni. Igen hunczut szerencséje van, hogy bejutott a huszárokhoz. Ahogy beszélt Artur, a huga az egyik karosszékek hátrádott és csöndesen szólt, csak hogy épp akkor, amikor mindenki hallgatott:

— Fess gyerek a gróf... a Gyurka meg olyan viczeses fiú.

Most már a lányok is irigykedtek és érezték, hogy ez a familia sokkal előkelőbb lett, mint aminő volt, mióta az Arturt bevették a huszárokhoz. A fivéreikre néztek, akik összehúzták magukat és valami félénk tisztelettel, fájó irigységgel néztek a huszárt, aki kaczeron ült a puffon és lovagló ostorával veregette a lakkcsizmáját. Kettő beszélni is kezdett róla suttogva, titkon:

— Sok pénzbe kerül.

— Van neki elég.

— Na, majd összehuzza magát októberben, ha kiszabadul és visszaül a bankba...

— De azért tartalékos marad, — végezte a másik és látszott, hogy rosszul esik neki, hogy az Artur huszársága nem enyészik el végképp októberben.

Akkor pedig bejött a mama és kinyitotta az ebédlő két ajtószármányát. Kivülről beömlött a nagy, gazdag, villamos csillár fénye és látszott a fehér asztal, meg a két főkötős szobaleány. Előkelő könnyedséggel mondá:

— Hát már kész az uzsonna.

— **Az iskolaszék ülése.** Az iskolaszék ma d. u. 6 órakor Belen András dr. alpolgármester elnöklésével ülést tart a következő napirenddel: Az előző ülés jegyzőkönyvének felolvasása. — Különböző közlemények, indítványok és interpellációk. — 50 tanító felirata az egyik igazgató kinevezése ellen. — A 4 osztályu elemi leányiskola igazgatónője lemond a 6 osztályu iskola vezetéséről. Egy nyugdíjazott igazgató kérése kegydíjért. — Jelentés az iskolai beiratások eredményéről. — Kérvények új tanítói állások elnyeréséért. — A tanügyi előadó jelentése a kisegítő és helyettes tanítók felvételét és előléptetését illetőleg. — A tanügyi előadó be-terjeszti a tanítói kar miként való elosztását. — Kérvény egy tanulmányi segélydíj elnyerése végett. — A városi tanács átszarmaztat egy orvosi véleményt a községi iskolák tanulóiinak egészségi állapotáról. — A községi női tanítók kérése fizetésüknek a férfi-tanítókkal való egyenlővétele tárgyában. — A városi tanács véleményadása végett átszarmaztatja az „Árpád-ösztöndíj kiutalásának kérdését.

— **Bizottsági ülés.** A városi bizottság holnap, e hó 27-én, szombaton déli 12 órakor ülést tart a következő napirenddel:

Nyilvános ülés. Az előző jegyzőkönyv felolvasása. Esetleges közlemények, indítványok és interpellációk. — Hivatalos javaslat a városi közbiztonsági terv munkálatainak megváltoztatását illetőleg. — Hivatalos javaslat a Zvir forrásainak kitisztítását illetőleg. — G. S. kérése egy temetői földterület árának mérsékléséért. — Az élelmezési felügyelőség javaslata az árucarnokok és a piacok keliékeinek megjavítása tárgyában. — Jóváhagyási kérelem a kivándorlók elszállásolása körül felmerülő költségekre.

Zárt ülés. Kérelem községi illetőség elnyerése tárgyában. — Határozathozatal a szemétegető kemenczék felállítására végett benyújtott ajánlatok fölött. — A községi laktanya javítására benyújtott ajánlatok feletti határozathozatal. — Wertheim-szekrény beszerzése tárgyában tett ajánlatok fölött való döntés. — Fizetés-előlegezési kérelem. — Javaslat a földrajzi és történelmi tankönyv megírásának segélyezése tárgyában. — Jóváhagyási kérelem az elnökség által előlegezett segélyekre. — Segélyezési kérvények. — Jóváhagyási

A huszár föluggott, összecsendítette a sarkantyuját és duhajkodva kiáltott:

— Eljen! Olyan éhes vagyok, mint két farkas... Elza, a karját...

Karonfogta és mentek. Utánna a többi, rendetlenül, lassan.

Ahogy rendezkedtek, leültek, a huszár a sarokban pengette a sarkantyuját, elegáns csárdást tánczolt Elzával, divatos mozdulatokkal, a karját eltartva testétől, a fejét rázogatva. Hangosan, élesen füttyölt hozzá.

A mama elégedetten mosolygott és senki se merte gondolni, hogy nevetlen a huszár.

II.

Már mind elmentek a vendégek és újból terített a szobalány, csak hogy most már a vacsorához. Az apa még nem volt itthon, a kasszinóban kártyázott. A mama újságot olvasott, aztán bement a lányához, aki levetette a báronyruhát és valami kiszolgált, megszokott fakó ruhába bujt. Aztán kijöttek mind az ebédlőbe és hallgatagon ültek a nagy zsivaj, lázas láma után.

A huszár kibámult az ablakon. Csepergett az eső, ami ritkaság így télen. Az utcán futkostak az emberek és a szomszédház első emeletén, ahol egy nagy gabonaüzlet irodája volt, gázlámpák mellett görnyedtek, körmöltek a hivatalnokok. Aztán az anyjához ment a huszár és unottan, ásitva szólt:

— Kezeit csókolom, mama.

— Már mégy?

— Igen.

Megczirógatta a fiú arcát és őszintén szólt:

— Három éjjel nem aludtál, fiam... az árt.

kérelem az elnökség által adott engedélyekre a szegényekháza való fölvételek dolgában.

Előfizetési felhívás.

Szeptember hó 21-ikén előfizetést nyitottunk „A Tengerpart” című napilapra.

„A Tengerpart” ünnep és vasárnap kivételével naponként délután öt órakor legalább nyolcz oldalnyi terjedelemben jelenik meg.

Előfizetési árak.

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 24 korona.

Fél évre 12 „

Negyedévre 6 „

Egy hónapra 2 „

Egyes szám ára 8 fillér.

Előfizetést bármely naptól kezdve fölvesz

„A Tengerpart” kiadóhivatala,

Fiume, Riva Szápary, Adria-palota.

Abbonamento al giornale.

Ai 21 settembre abbiamo aperto un abbonamento al giornale quotidiano „A Tengerpart”.

Il giornale „A Tengerpart” escirà ogni giorno — eccettuate le domeniche ed i giorni festivi almeno in otto pagine.

Prezzi d'abbonamento.

Loco a domicilio o altrove colla posta:

Anno intiero cor. 24.—

Semestre „ 12.—

Trimestre „ 6.—

Un mese „ 2.—

Numero singolo cent. 8.

L'abbonamento si può principiare da qualunque giorno.

L'amministrazione del giornale

„A Tengerpart”

Fiume, Riva Szápary, palazzo Adria.

A lány közbeszólt:

— Farseng van.

— Meglátszik az arczodon, édes fiacskám, — folytatta a mama, — egészen sápadt vagy. Talán jobb volna, ha itthon maradtál és lefeküdnél... Korán kell holnap fölkelned.

Valami furcsa szomorúság szállott a huszár arczára. Tekintete a semmiben kóválygott és látni lehetett, hogy másra gondol. Itt ebben a csöndben, amelyben mintha még visszhangzott volna a délutáni nagy, zsongó fecsegés, csörömpölés, kaczagás.

Lassan ingatta a fejét és máshová nézett:

— Nem lehet, mama... megigérttem a Brády Gyurkának...

Aztán hirtelen összeszedte magát és az anyja szemébe nézve, erősebb hangon szólt: — Nem lehet. A Brády Gyurkának megigérttem.

Azzal kezét csókolt, megnézte az aranyóráját és elment. Fölvette köpenyét, sapkáját és lement a lépcsőn. Az anyja visszahívta:

— Csak azt akarom mondani fiam, hogy ne maradj sokáig... van nálad elég pénz?

— Van.

— Vigyázz, mert azok az urak nagy lumpok. Ne kártyázz...

Azzal lement az utcára a huszár és igen komoly lett az arca. Nekivágott a Koronaherczeg-utcának és végigment a fényes, csillogó kirakatok előtt. A sarkon elfogott egy üres kocsi. A hágsóra tette az egyik lábát és odaszólt a kocsisnak:

— Vándory-kávéház!

Ott leült egy asztal mellé és maga elé tette az órát. Számítani kezdte, hogy itt marad tizig, végigolvasva a képeslapokat. Akkor

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hírek. —

Hodossy Imre beszámolója.

Kis-Szeben, szept. 26. *Hodossy Imre* országos képviselő tegnap délután ideérkezett, hogy megtartsa beszámoló beszédét. Kiséretében voltak *Láng Lajos*, *Feilitzsch Artur* báró, *Szentiványi Árpád* országos képviselők és más előkelőségek. A választók a népszerű képviselőt ünnepelesen fogadták s a pályaudvaron a polgármester a város nevében igen melegen üdvözölte. *Hodossy Imre* a tornacsarnokban mondta el beszámoló beszédét, amelyben részletesen foglalkozott a politikai helyzettel és *élesen elítélte az obstrukciót. Az újpart és a nemzetipárt életképességét kétségbe vonta* és így fejezte be nagy tetszéssel fogadott beszédét:

— A nemzeti erőgyűjtés munkájának biztosítására mindent el kell követnünk és az erőgyűjtés után kell nagy nemzeti céljaink fokozatos megvalósítására törekednünk. A szabadelvű párt *Tisza István* gróf miniszterelnök vezetése alatt ebben az irányban halad és én azért vagyok ma is híve ennek a pártnak.

A választók gyűlése üdvözlő táviratot küldött *Tisza István* gróf kormányelnöknek, este pedig fényes lakoma volt *Hodossy Imre* tiszteletére.

Apponyi Albert gróf Roosevelt elnökénél.

New-York, szept. 26. *Roosevelt* köztársasági elnök *Apponyi Albert* gróftól meghívta magához. Az elnök *Apponyit* bizalmas családi körben, a legbarátságosabban fogadta. *Apponyi* gróf, midőn az elnöktől eltávozott, az interparlamentáris konferencia tagjai előtt a legnagyobb

elme egy vacsorázni és onnan föl néz az orfeumba. Akkor már a bálon lesznek az urak. Az orfeumból pedig visszajön a kávéházba egy órára. Itt marad háromig.

A nadrágzsebébe mélyesztette a kezét és most mind a két lábát előre nyujtva, hátrahajította a nyakát a széken. A nem éppen fiatal kassziroshölgy kaczerán nézgetett feléje, a szomszéd asztalnál pedig két furvétel-önkéntes bujt össze. Ezek is tisztelettel, irigységgel nézték.

Aztán egyszerre lármá hallatszott az ajtó előtt, majd kinyílt az üvegajtó. A pinczerek odaugráltak. Artur arra nézett. A huszárönkéntesek jöttek, elől a Bárdy György, meg a többi: a Gosztonyi Pista, a báró Streng, szóval valamennyi.

Udvariasan szalutáltak Arturnak és leültek egy nagy kerek asztal mellé, amely a kávéház másik végében volt. A Gosztonyi Pista oda is ment Arturhoz. Artur fölállt:

— Hát nem az orfeumban vannak? — kérdezte mosolyogva. — Ugy hallottam, hogy oda szándékoztak . . .

— Nem . . . Megváltoztattuk a tervünket. Itt iszunk egy pikkolót, aztán felmegyünk a bálba . . . Maga mit csinál ma éjjel?

Artur határozottan szólt:

— Én az orfeumba megyek. Ott vannak az enyéim.

Aztán az órára nézett:

— Hü! már fél tíz . . . Pinczér, fizetek! Még elkésem . . .

Gosztonyi Pista kezét nyujtott neki, hideg előkelőséggel mosolygott és szólt, hogy éppen mondjon valamit:

— Na hát, siessen.

Azzal visszament a többiekhez.

csodálkozással szólt arról, hogy *Roosevelt* elnök a magyarországi viszonyokról, nevezetesen Magyarország közjogi helyzetéről mily alaposan van tájékozva. Elmondotta a gróf, hogy *Roosevelt a legnagyobb simpatíával viseltetik a magyarok iránt* és úgy nyilatkozott, hogy a bevándorló magyarok hasznos és munkás polgárai az Egyesült-Államoknak.

Az elnökénél tett látogatásról visszatérve *Apponyi* gróf Saint-Louisban nagy feltűnést keltő, fényes előadást tartott Magyarországnak Ausztriához való közjogi viszonyáról. A magyarokat mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel és kitüntetéssel fogadják.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, szept. 26. *Klobucsár Vilmos* honvédségi adlátust és *Gaudernak* honvédségi felügyelőt akirály tegnap kihallgatáson fogadta.

A jegyzők hódolata Tisza István grófnak.

Budapest, szept. 26. A magyarországi községi és körjegyzők egyesületének országos gyűlése *Tisza István* gróf miniszterelnököt az egyesület dísztagjává választotta, hálából a jegyzők fizetésének rendezéseért.

Lujza hercegnő ügye.

Bécs, szept. 26. *Lónyay Elemérné* grófné beavatkozása *Lujza* hercegnő ügyében megteremtette a békét és kedvező irányba terelte a hercegnő ügyét.

Koburg Fülöp herceg magatartását mindinkább elítéli. *Lujza* hercegnő elhagyja Páris és ügyének elintézéséig Magyarországon fog tartózkodni, még pedig *Lónyay* grófnéknál a bodrog-olaszi-i kastélyban.

Udvari körökben *elragadtatással beszélnek a király jószágáról és határozottságáról*, amelyet ebben az ügyben tanusít. A király most már *Mattasich* ügyének *revíziója* elől sem fog elzárkózni, *arról azonban szó sem lehet, hogy Lujza hercegnő nőül menjen Mattasichhoz.*

Páris, szept. 26. *Stimmer* ügyvéd Párisba érkezett, hogy *Lujza* hercegnővel közölje *Fülöp* kóburgi herceg békefeltételeit, amelyek *Lujza* hercegnőt teljesen kielégítik. *Fülöp* herceg azt kívánja, hogy a hercegnő Ausztriában lakjék, *Mattasich*-csal többé sohasem találkozzék s álljon el attól a pörtől, amit *Mattasich* Pierson ellen akar indítani és *Mattasich* pörének megújításától. A hercegnő kész megtenni mindent, ami saját személyére vonatkozik, de *Mattasich* ügyét nem akarja eljéteni. Kijelentette, hogy kész bármikor arra, hogy *Mattasich* mellett tanuskodjék. Ugyanis *Sternberg* gróf képviselő interpellációt adott be *Mattasich* ügyére vonatkozólag, minek következtében *Mattasich* pörét meg fogják újítani. *Fülöp* herceg a botrányt úgy akarja elkerülni, hogy *Lujza* hercegnőt a pörben való szerepléstől a béke árán akarja eltiltani. A hercegnő azonban a békének ezt a pontját nem fogadja el.

Elhunyt államfő.

Detmold, szept. 26. *Ernö lippe-biesterfeldi gróf*, Lippe fejedelemség régense, ma itt szívvel-lélekkel hirtelen meghalt. *Ernö* gróf 1842. június 9-én született és 1895 óta vitte Lippe fejedelemségben a régensi tisztet unokabátyja, a hetvenhárom éves, elborult elméjű *Sándor* fejedelem helyett. Mikor átvette a régensséget, heves összeütközése volt *Vilmos* császárral a miatt, hogy a detmoldi porosz hadosztályparancsnok az ő telfogása szerint nem részesítette őt és családját a kellő tiszteletben, de ez az ügy azóta elsimult és a jó viszony közte és a császár közt újra helyreállott. Az elhunyt grófnak három fia és három leánya maradt.

A háború.

Mukden, szept. 26. Az orosz és a japán csapatok között folytonos heves összeütközések vannak. Mind a két félen igen nagy a veszteség.

Csifu, szept. 26. *Port Artur* ellen a japánok tegnap újra általános rohamot intéztek és ismét elfoglaltak egy dombot az oroszoktól. Az oroszok legnagyobb halálmegvetéssel védekeztek s veszteségük igen nagy.

Hadihajóink a keletázsiai vizeken.

Csinkvantau, szept. 26. A *Kaiserin Elisabeth* és az *Aspern* osztrák-magyar hadihajók hat napi tartózkodásra ide érkeztek.

Valasek bűnhődése.

Nyitra, szept. 26. Az idevaló büntető törvényszék *Valasek* Jánost, a miavai kerület országgyűlési képviselőjét annak idején államellenes izgatásért hat hónapi fogságra ítélte. A királyi tábla az izgató büntetését egy évre emelte föl és a Kuria ezt a büntetést helyben hagyta. *Valasek* erre pörújítást kért, de ezt a kérelmét is elutasították. Ma *Valasek* táviratban fordult az igazságügyi miniszterhez azzal a kérelemmel, hogy ügyvédi irodája ügyeinek elrendezése végett adjon neki halasztást a büntetés megkezdését illetőleg. Az igazságügyi miniszter a halasztást megtagadta.

Vonatok összeütközése.

Zsolna, szept. 26. A kassa-oderbergi vasut két tehervonata összeütközött. Az egyik mozdony kisiklott, de emberéletben nem esett kár.

Szerencsétlenül járt zsoké.

Budapest, szept. 26. A tegnapi alagi futtatáson *Taral*-t, a népszerű, kitűnő zsokét *sulyos baleset érte*. *Taxis* herceg istállójának egy makranczos lován ült, amely megvadult, nekiment a startszalagnak és elszakította azt. *A startszalag olyan erősen csavarodott Taral nyaka köré, hogy lerántotta a lóról és a zsoké néhány másodpercig a levegőben függött*. Azután a földre zuhant és oly erősen megütötte magát, hogy elvesztette eszméletét. A szerencsétlenül járt zsokét hordágyon

vitték be a mázsálóba, ahol aztán később visszanyerte eszméletét.

A háborgó Vezuv.

Nápoly, szept. 26. A *Vezuv* egyre erősebben háborg. A *hegyi pálya felső pályaudvara meggyuladt és leégett*. Tegnap óriási, körülbelül 8—10 tonnás kő-tömböt lökött ki magából a hegy. Az utolsó tizenhárom óra alatt 1847 heves erupció volt. Attól tartanak, hogy a tűzhányó kitörése nagy mérveket fog ölteni.

Tiltakozó munkások.

Brest, szeptember 26. Tegnap itt nagy munkásgyűlés volt, amelyen mintegy kétezer munkás vett részt. A gyűlés a legerélyesebben tiltakozott a tengerészeti prefektus ama körlevele ellen, amely az *arsenál munkásainak megtiltja a politikai manifesztációkban való részvételt*.

Megszökött sikkasztó.

Budapest, szept. 26. A lipcei rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy egy szélhámos, aki *Wedell grófnak* mondja magát, *harmincezer márka elsikkasztása után megugrott* és valószínűleg Budapestre vagy Magyarországra valamelyik más városába szökött.

A meggyilkolt milliomos.

Nyitra, szept. 26. *Gross* milliomos meggyilkolása ügyében eddig husz embert hallgattak ki, de a nyomozás még mindeddig nem vezetett eredményre. Még több kihallgatás fog történni. Az bizonyosnak látszik, hogy nem rablógyilkosság történt, hanem *Groszt bosszúból fojtották meg*. A rendőrség meg van győződve, hogy nem nyitrai ember követte el a tettet, hanem Grosznak valamelyik haragosa a környékről.

KÜLÖNFÉLE.

— Uj partjáró hajók kikötőnkben.

Hovatovább mind komolyabbá kezd válni a hajózási verseny a Magyar-horvát gőzhajózási r. t. és az új hajóstársaságok között.

Eddig az volt az általános vélemény, hogy a *Dalmato-Istria* egyesült hajóstársaság nem mer küzdelembe bocsátkozni hatalmas versenytársával és ime vasárnap már utnak is indította teljesen új hajóját, az *Istria*-t is, amely ezentul rendes járatokat fog végezni *Fiume* és *Veglia* között.

Egy másik, talán még veszedelmesebb ellenfele a nemrég még versenytárs nélkül állott Magyar-horvát tengerhajózási társaságnak, a zenggi horvát hajózási társulat tegnap indította utnak harmadik hajóját, a *P. Zrinski*-t, amely rendes járatokat fog ezentul végezni *Fiume* és *Zengg* között. Ily módon az egész vonalon megindult a harc a Magyar-horvát hajóstársaság ellen. Mindegyik társaság kénytelen lesz viteldjait továbbra is többé-kevésbé leszállítani és ezáltal lehetővé tenni az olcsóbb áruszállítást, amiből városunk kereskedőinek csak hasznuk lehet.

— **A Carpathia a magyar vonalon.** Jelentettük már, hogy a tegnapi elindult *Ultonia* kivándorló gőzös helyébe a nálunk már ismert hatalmas *Carpathia* gőzös kerül ismét a fiume-newyorki vonalon szolgálatba.

Az óriási, 14.000 tonna tartalmu tengerjárót, amely hatalmas arányaival minden kikötőben méltó feltűnést kelt, az utóbbi időben a Cunard liverpooli vonalán járatok. A *Carpathia* kikötőnkben nemcsak kitűnő építésénél, a harmadik osztályán is páratlanul kényelmes beszállásánál, hanem magyar nevével fogva is bizonyos népszerűsége telt szert. A Cunard-társaság mindezekre való tekintettel elhatározta, hogy a Carpathiát november hónaptól kezdve a fiumei vonalra osztja be. Október 6-ikán indul kikötőnkől New-Yorkba a *Slavonia*, október 20-ikán a *Pannonia* hajó következik a menetrendben s november 10-én kerül sorra a *Carpathia* hajó.

— **Orvosi vizsgálat egy hajón.** A tegnap Szmirnából érkezett *Daphne* osztrák hajót, mivel pestisgyanus vidékről jött, szigoru orvosi vizsgálatnak vetették alá. Idáig még semmi gyanusat nem találtak és mivel a hajón az egész uton különben sem fordult elő egyetlen megbetegedés sem, valószínűleg nemsokára teljesen feloldják a zár alól.

— **Kivándorlás.** A győrmezei *Köny* községből feltűnő sokan kérnek utlevelet Amerikába való kivándorlás céljából. Tegnap ifjabb *Major Istvanné* könyi lakos fordult ily kérelemmel a megyei hatósághoz. Ifj. *Major Istvanné* két gyermekével *Antwerpenen* át szándékozik Amerikába utazni, ahol férje tartózkodik. A szolgabíróság most kutatja, hogy ki közvetíti ezeket a Fiume mellőzésével kötött utazási ügyleteket.

— **Tömeges terményhozatal kikötőnkbe.** A pénteken érkezett *«Lullington»* után szombaton és vasárnap a *«Galicia»*, *«Byzanc»* és *«Bulgária»* hajók érkeztek ide romániai és bulgáriai kukoriczával meg buzával, holnapra pedig már a *«Cornelia»* gőzöst várják ide hasonló rakományal. — A második laplata-tengeri szállítmányt, 4460 tonna argentinai kukoriczát az *«Antonietta Accame»* olasz gőzös hozza e hó végén a *«Strasser és König»* budapesti cég számára.

E helyen említjük meg, hogy a *«Lullington»*-nal érkezett laplata-tengeri, melynek kirakodása nagyban folyik, minőségileg kielégítő egészséges áru és teljesen nélkülözi azt a dohos szagot, mely a múlt évi laplata-szállítmányt emberre és állatra nézve egyaránt élvezhetetlenné tette. Az új tengerinek kocskiban való elszállítása már megkezdődött.

— **Pénzkiosztás a szegények között.** Ma délben a jótékonyági bizottság kisebb összegű segélyeket osztott szét a városháza udvarán az egybegyűlt fiumei illetőségű szegények között. A segélyt várók közt az elsőbbség miatt olyan tolakodás támadt, hogy rendőrséget kellett kirendelni a rend fenntartására.

— **Öngyilkosság az ó-városban.** Vasárnap virradó éjjel az ó-város egyik házában, a *Wasserman-utca* 1. sz. alatt föbe lötte magát *Simsich József* jómódu asztalosmester, kinek a *Via Collegioban* van műhelye. Éjfél után 2 órakor jött haza és miután feleségével hevesen összeszólalkozott, előrántotta revolverét, homlokához illesztette és elsütötte ezekkel a szavakkal: *«Addio, mondo!»* (Isten veled világ!) A golyó a szerencsétlennek jobb halántékát furta át és mire az orvosi segély megérkezett, már halott volt.

— **Az angol tengerészek bére.** Az angol kereskedelmi hajók legénysége a mi hajóink legénységéhez képest sokkal jobban van fizetve. A fűtők és a fedélzeti tengerészek fizetése között azonban nincs oly nagy különbség, mint a mi hajóinkon és a vitorláshajók legénysége csekélyebb fizetést huz, mint a gőzhajókon szolgáló tengerészek. 1903-ban az angol tengerészek havonként átlag a következő béreket kapták. Gőzhajókon: a fedélzeti tengerészek 4 font 1 shilling 1 pence, a fűtők és kőszéntolók 4 font 5 shilling 6 pence. Vitorláshajókon a tengerészek 3 font 3 shilling.

Politika a szinpadon.

Megirtuk vasárnapi számunkban, hogy *Solymosi Elek*, a budapesti Népszínház nyugalmába vonult tagja, megpendítette azt az eszmét, hogy a magyar-horvát közeledés érdekében koronként Budapesten horvát és Zágrábban magyar szindarabokat kellene előadni. Erre az eszmére vonatkozólag *«Az Újság»* vasárnapi számában, *Solymosi Elek*hez intézett nyílt levélben *«egy magyar szinpad szerző»* a következő talpraesett megjegyzéseket teszi:

Tisztelt uram!

«Az Újság» mai számában olvasom, hogy ön rokonszenves cikkeket irt zágrábi lapokba a horvát színművészetről és hogy a cikkek kellemesen érintették a drávántuli kebleket. Az előbbi nagyon szép volt öntől, az utóbbinak pedig igen örülünk. *Andrics Miklós* dr. ur, a horvát nemzeti színház dramaturgja egy meleghangú levelében felkapja és tovább fűzi az ön ötletét és módot keres arra, hogy a két testvérnép — ha szabad magamat így kifejeznem — közeledjék egymás felé a kultura terén. *«Ha Magyarország — az erősebb fél — (így ír Andrics ur) megkezdene és színre hozna egy horvát drámát vagy operát, úgy több mint bizonyos, hogy mi más részről valamely magyar művel léphetnénk a közönség elé...»*

A gondolat szép, okos és rokonszenves. Első pillanatban nagyon megtetszett nekem is. A második pillanatban azonban vakaródnom kellett. Pardon, de igazán vakaródnom kellett! Mert eszembe jutott a következő dolog:

Horvátországban más viszonyok vannak, mint Magyarországon. A drávántuli testvérek ma épp annyira sovíniszták, mint a dráváninneniek, a különbség kettőnk között mégis annyi, hogy ők a sovínizmusukat átviszik a művészetbe is, magunk pedig ezen már túlestünk valahogyan. Egy szóval sem mondom, hogy mi jobbak volnánk a Deákné vásznánál, de a közéletünk nagyobbarányu, mint a zágrábi közélet és ezért nálunk sok minden más, mint odalenn. Én példának okáért egészen biztos vagyok benne, hogy ha *Shakespere* véletlenül magyar ember lett volna, akkor az ő királytragédiáit nem lehetne ma előadatni a zágrábi nemzeti színházban. Viszont egészen biztos vagyok benne, hogy ha valamelyik horvát szerző tudna akár olyan darabot írni, mint bármely nevesebb francia író, vagy olyan operát, mint bármely ismertebb olasz zeneszerző, akkor a műveik régen műsoron volnának már Budapesten, tekintet nélkül a regnikoláris bizottságok veszekedéseire. A muszkát sem szeretjük, Gorkijnak mégis óriási sikerei voltak nálunk. A németet sem imádjuk éppen, *Hauptmann* és társai mégis zsákszámra kapják innen a tantiémeteket. A szindarabot — hál' Istennek! — nálunk tisztán csak úgy szokás megítélni, hogy jó-e, rossz-e, a nemzeti sovínizmus nem szerepel a premiereken és ennek legékesebb bizonyossága, hogy a sovínizmusra spekuláló ugynevezett hazafias darabjaink szoktak nálunk legrettenetesebbeket bukni. A helyzet tehát nem ugyanaz Budapesten és Zágrábban. Mi következik ebből?

Mondjuk, hogy önök — *Andrics* ur és ön — előadatnak Budapesten valami horvát drámát a kulturális közeledés jegyében. Ha a mű nem áll azon a színvonalon, melyet a mi közönségünk megszokott, akkor bizony gyászos estéje lesz a színháznak és még gyászosabb estéje lesz a magyar-horvát barátság minden hívének. Pedig nekem, ki egyébként nagyra becsülöm horvát testvéreink nagy kulturális tehetségeit, nekem nagy a gyanum, hogy a színműirodalmuk egyelőre még meglehetősen fejletlen. Ön nem kívánhatja a budapesti közönségtől és bizonyára nem is kívánja, hogy politikai tekintetéből erőszakot kövessen el egyéni izlésén és jónak mondjon egy darabot, mely esetleg nem kell sem a testének, sem a lelkének. A zágrábi lapok ebben az esetben természetesen azt fogják írni, hogy a kitűnő horvát szerzőt megbuktatta a budapestiek szlávgyűlölete. A horvát kritikuskok pedig azt fogják mondani — nem, ők

semmit sem fognak mondani, csak kacsintani fognak egyet a zágrábi egyetemi ifjak felé és várni fogják a magyar cseredarab bemutatását. . . . Hogy mennyi izléstelenség kerekedhetik ebből, azt elgondolni is unalmas.

Nem, tisztelt uram, művészi dolgokban nincs helye sem politai, sem egyéb mellékteknek, legyenek azok bármilyen nemes természetűek is. A művészetben csak művészi szempontok lehetnek mértékadók.

Hiszen ha van a horvátoknak olyan szindarabjuk vagy operájuk, mely sikert arathatna valamely nagy európai színpadon, akkor csak hozzák Budapestre. De ne befolyásolják a közönségünket politikai jelszavakkal. Az ilyenek lealázók a szerzőre és a darabra magára mindig ártalmas hatásuk. Ha jó a darab, akkor biztos, hogy tetszeni fog Budapesten. Ha viszont a zágrábiak akarnak kísérletet tenni magyar színművekkel, tuczatszámra ajánlhatunk nekik jókat is, meg kevésbé jókat is. A magyar szerző azonban, a ki Horvátországba megy, ne burkulózzék a nemzeti lobogóba és ne is lépjen ott fel, mint a magyar-horvát barátság apostola. A tapsokat, a tantiémekeket és a záptojásokat, melyeket kaphat, tekintse a maga privátulajdonának.

KÖZGAZDASÁG.

Az olasz kereskedelmi szerződés.

Közel negyedfélhónapi tárgyalás után végre megegyeztek az olasz és az osztrák és magyar kiküldöttek az olasz-osztrák-magyar kereskedelmi viszony új szabályozására nézve. A tanácskozások június hó 15-én kezdődtek Rómában, a honnan később a nagy hőség miatt áttették a tanácskozás színhelyét Vallombrosóba. A tanácskozások igen nehéz lefolyásuk voltak; néha oly stádiumba jutottak, hogy azok sikeres befejezése csaknem lehetetlennek látszott.

A vallombrosói tárgyalások eredménye: két szerződés. Egy ideiglenes, mely ez év október 15-én lép hatályba s 1905. december 31-ikéig marad érvényben; s a végleges új szerződés, mely 1906-tól tizenkét évre, tehát 1917. december 31-ikéig tart.

A Bud. Tud. az ideiglenesszerződést a következőképen ismerteti:

Az új ideiglenes egyezmény megkötésénél, épp úgy mint a korábbinál, a bor-kérdés képezte a legnagyobb nehézséget és a bor kezelésére nézve hosszú és sok nehézséget okozó tárgyalások után az a megállapodás jött létre, hogy az osztrák-magyar monarchia közös vámterületére métermázsánként aranyértékű 6 frt. 50 kr. (15 K. 48 f.) szerződéses vámmal kizárólag a szárazföldi határon át vasuton hordókban 1904. év végeig csak az idej szüretből származó, csak oly természetes fehér borok hozhatók be, amelyek alkoholtartalma nagyobb 11½ térfogat-százaléknál, de nem halad túl 15 térfogat-százalékot s a melyek e mellett literenként legatább 21 g. cukormentes vonatanyaggal bírnak, egészben legfeljebb 450.000 mm. erejéig.

Ezen borok csak a budapesti és bécsi fővámhivatalokon át hozhatók be s kizárólag házasági ellenőrzés mellett végrehajtandó házassításra használhatók fel.

Az egyezmény szerint ez az engedmény egyszersmindenkorra s csak a jelzett időszakra adatottés-magában az ideiglenes megállapodás-

ban kimondatott, hogy sem az ideiglenes megállapodás tartama alatt 1905-től kezdve, sem a végleges szerződésben az olasz bor vámjára és behozatalára semminemű kedvezmény adatni nem fog, hanem az a közös vámterületre való behozatalnál az általános vámrendszer elvei szerinti elbánás alá esik.

Megállapodás jött létre néhány, más államokkal való szerződési viszonyonál összefüggő tétel kivételével a végleges szerződés feltételei iránt is, a nélkül azonban, hogy ez, a mint azt már fentebb is említettük, véglegesen megkötött volt.

Az olasz bor vámjára a fennállott borvámklauzula idejében arany értékű 3 forint 20 krajczár volt. Az új megállapodás szerint a f. év végéig a vám arany értékű 6 forint 50 krajczár, tehát több, mint kétszerese lesz. Koronaértékre átszámítva a korábbi vám 7 korona 62 fillér volt, az új megállapodás szerinti pedig 15 korona 48 fillér.

Mint hogy azonban a vám az elegysulytól fizetendő, a hordóra pedig a 100 kgr. elegysulyból 17 kgr. esik, a tiszta sulyu bort a korábbi vám mellett 9 korona 18 fillér terhelte, az új megállapodás szerinti pedig 18 korona 65 fillér fogja terhelni, vagyis a mostani vám a borvámklauzula idejébéli vámnál 9 korona 47 fillérrel nagyobb. De az új megállapodás szerint a bor csak a szárazföldi határon át vasuton szállítva lévén behozható, ez a bort jelentékenyen megdrágítja, mert eddig Fiumén át a sokkal olcsóbb tengeri szállítást vehette igénybe.

A szállítás költsége ugyanis Fiumén át Budapestig tiszta borsulyra számítva 100 kilogrammonként 3 korona 52 fillérbe került, jövőre pedig Bariból vagy Barlettából kerülni fog 6 korona 99 fillérbe, tehát 3 korona 47 fillérrel többé. Összegezve tehát a fentebb részletezett vám- és szállítási költségeket, arra az eredményre jutunk, hogy míg korábban az olasz bort vám és szállítási költség címén 12 korona 70 fillér terhelte, addig jövőre az új megállapodás szerint ugyanezen címen 25 korona 64 fillér fogja terhelni, vagyis 12 korona 94 fillérrel több.

Ez a többlet már önmagában súlyos tényező és ha emellett figyelembe vesszük azt is, hogy a bor csak Budapesten, vagy Bécsen át hozható be s hogy kizárólag hatósági ellenőrzés mellett szükségképp végrehajtandó házassításra használható fel, szabadforgalom tárgyát pedig önmagában nem képezheti, el kell ismerünk, hogy az új ideiglenes egyezmény oly helyzetet teremtett, amelyben hegyi borokra nézve, amelyek sokkal jobb minőségűek és finomabbak, mint az olasz borok vagy az azok házassításával előállítható keverék, érzékeny vagy éppen káros versenytől nem tartatunk.

Sikerült tehát azzal, hogy még mindig nagyon súlyos feltételek mellett egy meghatározott bormennyiségnek leszállított vám mellett való behozatalát megengedjük, úgy 1905-re, mint a később kötetendő szerződés tartamára megállapítani, hogy az olasz bor semmiféle kedvezményben részesülni nem fog és e mellett már most tisztázni azokat az érdekeinknek teljesen megfelelő feltételeket, melyek alapján kereskedelmi viszonyainkat annak idején állandó alapon rendezhetjük.

Az egész szerződési komplexumot tekintve, a következő határidők állapítottak meg tehát:

1. Az eddigi provizórium ez év szeptember 30-án jár le;

2. az új provizórium ez év október 15-ikén kezdődik s 1905. december 31-ikéig marad hatályban;

3. az új, végleges szerződés 1906. január 1-jével lép életbe s 1917. december 31-ikéig érvényes;

4. a borvámkedvezmény, melyet fentebb ismertettünk, csak 1904. december 31-ig bír érvénnyel, azontul mindenféle kedvezmény megszűnik s az egész vonalon a hatvan koronás vám lép életbe;

5. a házassítás az idegen borokkal 1906. december 31-ig van megegyezve, tehát az egész provizórium s az új, végleges szerződés első esztendeje alatt.

A szállítmányok kezelésére vonatkozólag a következőket jelenthetjük:

A borszállítmányok vagy vegyelemzési bizonylattal érkeznek, vagy ha nem, akkor a bécsi vagy a budapesti országos vegyikísérleti állomás által vizsgálatnak meg. A borszállítmányok, amint a határra érkeznek, Bécsben, illetőleg Budapesten bejelentetnek s a két fővámhivatal tartja evidenciában, vajjon a megállapított mennyiség behozott-e már. A behozott bor csak házassításra szolgálhat, még pedig ellenőrzés mellett; az arány, amelyben a keverés történhetik: 40% belföldi s 60% külföldi.

Természetes, hogy e föltételek mellett nem csupán olasz, de más külföldi borok is behozhatók, habár a dolog természetében rejlik, hogy csaknem kizárólag az olasz borok vehetik majd igénybe a kedvezményeket. Ugy hallatszik, hogy az olaszok, mivel tengeren nem szállíthatnak kikötőbe bort, csak a 60 koronás vámon, kombinált vasuti és hajózási tarifákkal fognak magukon segíteni, amelyek segítségével a körülbelül 3 korona szállítási költség a termelés helyétől, 60—70 centime-mal métermázsánként leszállítható.

+ **A hajóstársaságok tarifa-harcza.** A napokban az a hír járta be a világsajtót, hogy a *Skandia-vonalat*, amelyet a Cunarddal harcban álló hajóstársaságok a Cunard ellen létesítettek, teljesen megszüntetik. Most azt jelentik *Hamburgból*, hogy a Skandia-vonalon csak a *személyforgalmat* szüntetik meg, az *árusforgalmat* ellenben *fönntartják*. A hamburgi lapok feltűnően hangoztatják, hogy a Cunard ellen tovább is folytatni fogják a harcot. A Pool-vonalak a szállítási díjakat csak azért emelték föl, mert a Cunard-vonal a legutóbbi díjleszállítást nem utánozta és mert a Cunard-vonal díjainál olcsóbban szállítani céltalannak látszik. — Hát ez legalább is arra vall, hogy a szövetkezett társaságok elállanak az offenzívától ebben a harcban és tisztán védekezésre szorítkoznak.

+ **Kőolajkivitel az adriai kikötőkön keresztül.** A petróleumkivitel a fumei és a trieszti kikötőkből legutóbbi időben jelentősen emelkedett. Fiuméből e hóban nem kevesebb mint huszár láda kőolaj jutott kivitelre. Triesztben pedig a következő három hónapra hatvanezer láda petróleum elszállítása van biztosítva. A kivitelre jutó kőolaj legnagyobb része Albániába és Görögországba szállítatik.

Tőzsdei árfolyamok.

Értéktőzsdék.

1904. szept. 26.

<i>Budapest.</i> Aranyjár. 4%	K. 118.90
Koronajár. 4%	97.70
3 1/2	88.75
Magyar földteherment. 4%	97.90
Horv. Szlavin	98.50
Tisza-szab.	161.50
Osztrák papírrár.	99.25
ezüst	100.—
arany	119.—
korona	99.—
Osztrák-magyar bank	1615.—
Magyar hitelbank	780.—
Osztrák hitelbank	665.—
Osztrák-magyar vasut	650.50
100 márka	117.40
London vista	239.60
Páris	95.05
20 frankos arany	19.—
100 lira (olasz)	95.10
20 márka	23.46
<i>Bécs.</i> Magyar hitelr.	K. 780.—
Osztrák hitelr.	664.—
Rimamurányi	525.—
Union-bank	535.50
Magyar államvasut	649.—
Leszám. bank	460.—
Jelzálogbank	514.50
Adria	479.—
Länderbank	446.—
Lloyd	—
Török sorsjegy	133.50
<i>Berlin.</i> Osztrák hitelr.	K. 208.75

Budapesti árutőzsde.

1904. szept. 26.

Buza október	K. 10.25
" április	10.60
Rozs október	7.50
" április	7.97
Zab október	6.80
" április	7.20
Kukoricza szept.	7.15
" május	7.29
Zsir	70.—
Szalonna	61.—

Newyorki gabonátőzsde.

1904. szept. 24. (Sürgönyjegyzés).

<i>Buza loco</i>	Cent. 117 3/8
október	116 1/4
december	115 3/4
<i>Tengeri</i>	Cent. 57 7/8
október	57 1/8
december	—
<i>Fuwardij</i> Liverpoolba	pence 1.—

Gyarmatárak.

1904. szeptember 26.

Kávé.

Havre Santos good average:	
Szeptember	Frank 45.75
Deczember	45.75
Márczius	46.—
Hamburg Santos good average:	
Szeptember	Márka 37.75
Deczember	37.75
Márczius	38.25
Newyork, szeptember 22.	
Fair Rio loco	Cent. 8 5/16
Szeptember	6.85
Deczember	7.05

Cukor.

Prága frco Aussig kész	K. 27.—
" uj	27.—
frco Prága raff.	75.—

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

"Unio" könyvnyomdai műintézet.

Fehér varrónő.

Elvállal mindenféle fehér varrónői munkákat valamint bluzok és háló kabát készítését igen jutányos árban. — Czim: Corso 13. sz. III. em. ajtó szám. 3.

Ujságkihordó (asszony is lehet) azonnali felvételre ke-restetik. Czim a kiadóhiva-talban.

A legszebb és leghasznosabb ajándékok.
Nagy raktár: Alpaca és Chinaezüstökben és Lámpákban.

Karlsbádi és franciaia porcellán és üveg készletekben.

Mindennemü üvegtáblák, tükrök és képekretetek E legolcsóbb árak mellett.

Jacques Weiss veje: WEISZ SALAMON-nál. FIUME. Az Adria-palotával szemben.

EXNER RUDOLF

Első butorszállító és szállitmányozási vállalat
Központ: Trieszt, Via della Stazione 17.

Képviselő Fiumében: EGGENHÖFFNER R.

Via della Sanità 4. földszint.

Költözködések elvállalása ugy a városban mint bármely idegen helyre legújabb mintájú 6 és 8 méter hosszú, előnyös szerkezetű butorszállító kocsikkal.

Butoroknak és értéktárgyaknak őrizetbe vételére. Mindennemü csomagolások elvállalása. Tárgyaknak házhoz szállítása és onnan való elvitele.

Értesítés.

A T. Cz. sört fogyasztó közönségnek.

Ezen városban megnyílt

DREHER ANTAL Kőbánya-Budapesti

cs. és kir. udvari szállító

elismerett kiváló sörgyárának fő lerakata.

Irodahelyiség: Via del Canale 8. sz., interurb. telefon 226. sz.

Különlegesség gyermekágyban fekvőknek és lábadozóknak.

*** Dupla Maláta kősör, majolika üvegekben. ***

Márcziusi kiviteli sör és Királysör 1/2 literes üvegekben.

A sör a gyár eredeti csomagolásában érkezik, 25 és 50 üveget tartalmazó ládákban.

A hajók számára jótállás mellett pasteurizált sör szolgáltatik, a mely az időjárás minden viszontagságának ellenáll.

Kiesinyben kapható: Cartesio Miklós fűszerkereskedőnél Via Governo. Telef. 406. és G. Angelini fűszerkereskedőnél Via Fiumara. Telefon 552.

RENDELÉSEK RUPNICK EMIL a gyár képviselőjéhez

(Via del Canale 8. sz. Interurban telefon 226. sz.)

intézendők.

**Bazár „Al Buon Mercato“
R. NEMES**

FIUME, VIA FIUMARA 4.

— A legjobb bevásárlási forrás. —
NAGY VÁLASZTÉK.

Mindennemű csipők, gyermekjáték, diszmu-tár-
gyak és utazási czikkeiben.

Használt és új bútorok

vétele és eladása az

Al buon prezzo

BUTORRAKTÁRBAN

Via San Vito 7. sz. földszint.

Ruha- és egyéb szekrények 13, 14 és 16 fo-
rintért adatnak el.

Egyszerű teljes szobaberendezés . . . 88 frt.

Fényes vagy matt „ márvánnyal . . . 130 „

Altdeutsch matt . . . 150 „

Két fiatalember,

két egymásba nyíló szobát, esetleg ellá-
tással keres. Czim a kiadóhivatalban.

Perfekt saldocontista

nyelvösmeretekkel azonnali belépesre keres-
tetik. Ajánlatok „könyvelő“ czimen e
lap kiadóhivatalába intézendők.

MAGYAROK OTTHONA!

Rosenthal Lipót -- Fiume

AZ ADAMICHTÉREN.

Játék, pipere, japan és kagyló áruk, bőrdí-
cs és utikosár raktár

10 KÉPES LEVELEZŐ-LAP 20 KRAJ CZÁR.

Aki olcsó és jó

BUTOR

óhajt vásárolni, vegye azt az ál-
talanosan ismert és megbízható

. asztalos és kárpitos

butor ezégnél

J. Hertmann & Figlio

(ezelőtt Sachs succ.)

Via Governo, - FIUME.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra
ingyen és bérmentve küldünk.

Két csinosan

butorozott egymásba nyíló szoba kia-
dandó. Czim a kiadóhivatalban.

Értekezni 1-2 óráig.

Hivatalnok

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja,
1500-1800 kor. fizetéssel azonnal felvételik.

Czim a kiadóhivatalban.

? IRIS ?

Hirdetések és előfizetések
„A TENGERPART“

ezimű politikai napilapra felvételnek a
kiadóhivatalában: **Fiume „Adria“ palota.**

Inserzioni ed abbonamenti
per il giornale politico quotidiano

„A TENGERPART“

si ricevono nell' amministrazione del giornale.
FIUME, PALAZZO „ADRIA“.

Hirdetések

és

előfizetések

felvételnek

„A Tengerpart“

kiadóhivatalában

„UNIO“

könyvnyomda

FIUME

Riva Szápary (Adria
palota).

Cognac

az Első Tokaji Cognac gyár ter-
méke a legkedveltebb.

Különlegességek:

**Gyógy Cognac és
Diabetikus Cognac.**

Kapható minden finomabb ételmezei és
czukrász üzletekben.

Képviselőlet Fiumében:

FABICH FERDINANDO.

Könyvnyomdai
műintézet

Tipografia
artistica

„UNIO“

„Adria“ palota, **FIUME** palazzo „Adria“.

TELEFON 224.

— SZÁLLIT —

minden a nyomdászathba vágó munkát
gyorsan, szakismerettel és a legolesóbban.

— ESEGUISCE —

prontamente con conoscenza del ramo ed
al più buon mercato ogni lavoro tipo-
litografico.

„Adria“ magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság. Atlanti szolgálat.

1904. szeptember havában az alant felsorolt első osztályú gőzösök vagy ezek helyettesei fognak Fiuméből az alant megjelölt irányokban és külföldről hazafelé indítani, feltéve, hogy rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meteket meg nem akadályozzák:

KIVITEL			BEHOZATAL			
Hova	Gőzös	Kelet	Honnan	Hová	Kelet	
Buenos Ayres, Montevideo, Rosario	»Tibore	22/VIII-2/IX	Liverpool	Fiume	»Tyria	1-10
New-York	»Pannonia	1	Hamburg ¹⁾	»	»Bagdad	1-10
Liverpool ¹⁾	»Falernian	1-10	Manchester	»	»Andrássy	1-10
Hamburg ¹⁾	»Soderham	1-10	Bordeaux	»	»Stefánia	1-10
London ¹⁾	»Syria	1-10	Rotterdam	»	»Széll Kálmán	1-10
Bordeaux	»Báthori	1-10	New-York	»	»Slavonia	13
Rouen	»B. Kemény	1-10	Liverpool ¹⁾	»	»Flaminian	5-15
Pernambuco, Bbhia, Rio de Janeiro Santos*	»Arade	10	Hull, Newcastle o/T	»	»Austria	5-15
Liverpool	»Pavia	5-15	London ¹⁾	»	»Jago	5-15
Hull, Newcastle o/T	»Vultur	5-15	Rotterdam	»	»Balaton	10-20
Antwerpen	»Deák	5-15	Rouen	»	»Nagy Lajos	15-25
Lissabon, London	»Zichy	10-20	Liverpool	»	»Aleppo	15-25
New-York	»Ultonia	22	London ¹⁾	»	»Oria	15-25
Liverpool ¹⁾	»Andalusian	15-25	New-York	»	»Pannonia	27
Hamburg ¹⁾	»Bagdad	20-30	Glasgow	»	»Baross	20-30
Hull, Newcastle o/T	»Douro	20-30	Amsterdam	»	»Jókai	20-30
London ¹⁾	»Murillo	20-30	Antwerpen	»	»Szegec	20-30
Liverpool	»Veria	20-30	Rotterdam	»	»Szent István	20-30
Rotterdam	»Kálmán király	20-30	London	»	»Kolozsvár	20-30
Rouen ¹⁾	»Szécheny	20-30	Hull, Newcastle o/T	»	»Ebro	20-30
Glasgow ¹⁾	»Matlekovits	20-30	Liverpool ¹⁾	»	»Avon	20-30
			Hamburg ¹⁾	»	»Venezia	25/IX - 5/X
			Rio de Janeiro, Santos	»Triest, Fiume	»Báró Fejérváry	25/IX - 5/X

A *gal megjelölt viszonylatban a gőzös **Triesztet** is érinti.
Atrakodó szolgálat közvetlen hajóraklevelek alapján a felsorolt kiindulási kikötőkből az összes földközi és adriai tengeri kikötőbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, keletindiai, kínai és japáni vonalaira.
1) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentetett be, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse, illetőleg hogy ezt a járatot ne teljesítse vagy későbbre halasztssa.

Középtengeri szolgálat.

FIUME—MALTA—OLASZORSZÁG—DÉL FRANCZIAORSZÁG—SPANYOLORSZÁGI vonal.

Fiuméből: «Lederer Sándor» szeptember 1-én, «Szent László» 8-án, «Kassa» 15-én, «Zrinyi» 22-én «Mátyás király» 29-én.
Valenciából: «Mátyás király» szeptember 7-én. «Rákóczy» 14-én. «Lederer Sándor» 21-én. «Szent László» 28-án.

TYRRHENI VONAL.

Az első osztályú gyorsgőzös **ÁRPÁD** minden szerdán délben **Marseilleből Genuába** indul és pedig 1904. szeptember 7-én, 14-én, 21-én és 28-án. Minden csütörtökön este 8 órakor **Genuából Nápolyba**. Minden szombaton délután 4 órakor **Nápolyból Marseillebe** és pedig 1904. szeptember 3-án, 10-én, 17-én, és 24-én.

FIUME-ÉSZAKAFRIKAI vonal. Fiuméből: indul «Adria» szeptember 8-án, «Szápáry» 22-én.
Tangerből: indul «Szápáry» szeptember 5-én. «Adria» 19-én.

„Adria“ magyar kir. Tengerhajózási részvénytársaság. - Fiume.

FIUME - NEWYORK

közvetlen összeköttetés Éjszak - Amerikával.

A „Cunard Line“ angol hajózási társaság gőzöseivel. Vezérigazgatóság a magyar korona országai részére: „Adria“ m. kir. Tengerhajózási r. t.

III. osztályú menetjegyek

Fiumétól Newyork-ig

Beleértve a hajón való étkezést és a kétnapos ellátást Fiumében

180 Korona

Legközelebbi gőzösök indulnak:

„Slavonia“ október 6.án - „Pannonia“
október 20.án - „Carphatia“ novemb. 10.én

A fiumei kivándorlási iroda (Via Alessandrina) készséggel és díjtalanul szolgál mindazon fölvilágosítással, melyre a kivándorolni szándékosoknak szükségük van.